

972

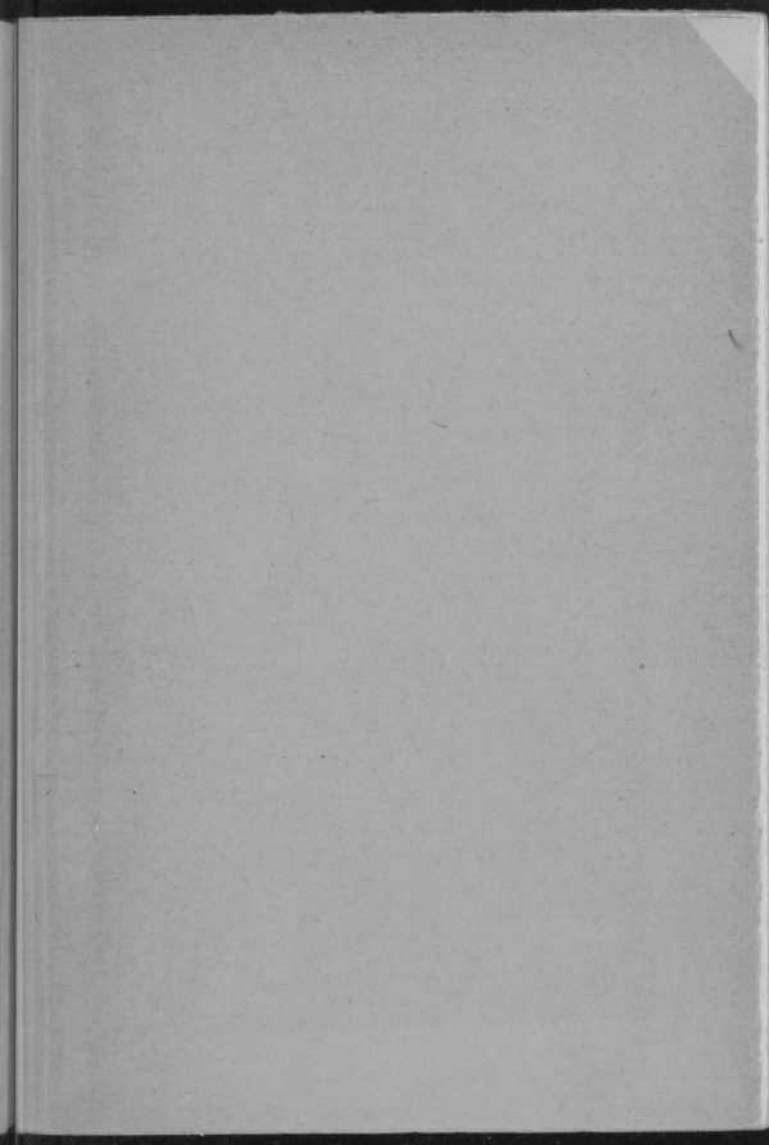
B

91

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK



2272 7694





VERLEDEN TIJD

VERZEN DOOR JEF LAST



W. L. & J. BRUSSE'S UITGEVERS
MAATSCHAPPIJ N.V. ROTTERDAM



412653.

972 B91

VERLEDEN TIJD

VERZEN DOOR JEF LAST

JL

1932

W. L. & J. BRUSSE'S UITGEVERS
MAATSCHAPPIJ N.V. ROTTERDAM



INLEIDING

Wie, in dezen tijd, schrijven blijft zoals hij heeft geschreven, is schrijvende gestorven.

Daarom behoort thans ieder werk dat afgeleverd wordt oogenblikkelijk en onvermijdbaar tot den verleden tijd.

De belangstellenden kunnen in deze reeks gedichten de lijn vinden langs welke ik tot mijn tegenwoordige opvatting over poësie ben gekomen.

Ik meen dat die lijn een onderdeel is van den dialektischen weg waarlangs de kunst zich thans wederom ontwikkelt tot dienende funktie in het sociale leven.

JEF LAST



INTRODUCTION

Give me the prairies and the wide wide meadows
give me a horse to ride the mountain side
give me the wood, the sunshine and the shadows
or give me, death, the silence of thy night.

Give me nought else! I'm sick of speech and phrases
I'm not the slave you reckon me to be
I'm not the lawyer of your rotten cases
I'm not for sale, whatever be your fee.

I'm sick, I'm sick at heart. I'm longing from this prison
for open air and space and for an open fight.
Bestow me, life, the gale around the mizzen
or grant me, death, the silence of thy night!

Zij gaan de wereld door als bedelaars langs de velden
zoekend hun brood, vragend met magere handen
maar turen altijd hunkerend voor zich, of niet melden
torens of bergen, eindelijk, de gezochte landen.
Zij weten steeds : het doel ligt verder, verder
en lopen zwoegend naar verre verschieten.
Verwonderd kijkt langs 't veld een stille herder
die van den dag de gave kan genieten
dan twijfelt vaak de zwerver aan zijn doel.

En langs de wegen spot men met den zwerver :
den kromgebukte rust- en vreugdederver
den voordeellooze strijdensmoede werker
en spottend wijst men hem een houten kerker
als einde aan :

daar mee is 't al gedaan.

En ook de zwerver, die hen ziet genieten
van elken dag den dán verworven schat
voelt zich bij tijden dwaas, en wankelt mat
zijn doel ligt ver, in neev'lige verschieten.

Doch eens, zijn venster oopnend in den morgen
liggen de velden blank en dauw bedropen
zijn hart gaat bloeiend als een bloesem open
en als de nevels wiken alle zorgen.

VERLANGEN

V
erlangen, leegte, leegte overal.
de woordenschal
valt om mijn hoofd als kille druppels regen,
onwerkelijk eenzaam. Dofheid zonder mate.
In al het praten
schijnt troost nog hulp, schijnt zelfs geen zin gelegen.
Mijn handen bewegen, 'k weet niet wat ik doe;
ik ben zoo moe
en knagend in mij is aldoor dat verlangen,
een rat gevangen,
een knagend dier
en niemand, niemand om heen te vluchten;
mijn hoofd is vol verwarde geruchten
vol dwaas getier,
Geluid als een trein, raatlend voort door den nacht
met dichte wagens, met donkere vracht
als de fluit van een trein door de eenzaamheid
een aldoor knagend verlangen bijt.

W eeft uit de dalende regen
de sluier voor je gezicht
en uit schuim van de golven de boa
die wit op je schouders ligt.
Neem dan het stof van de wegen
tot de stof van je sober gewaad
en hul heel je lichaamsbewegen
in de schaduw der stille straat.

De dreun van de stalen machines
dringt dan niet meer zoo fel tot je door,
maar als hostiebel van een priester
slaat de bel van de tram aan je oor,
De helm wuift wreed voor je voeten
waar het fijne duinzand verstuijt,
tot de regen je feller komt groeten
en zijn net voor den einder schuift.

DE STUDENT

Achter in mijn kop als in een kamer
zit hij, zit hij:
hoor zijn hamer
gaat op en neer, gaat op en neer
en telken keer
valt pleisterkalk naar onder.

De wanden kaal,
't behangsel vaal,
een kamer zonder mensen,
want ik stuurde ze weg naar de straten, de straten
ik kón ze niet zien meer, ze loopen verlaten
ze loopen verlaten, mijn wenschen.

Want ik stuurde ze weg met hun vragende blik
die ik niet kon verdragen, hun warmte, die ik
voelde als een adem dicht, heet bij mijn mond,
Ik stuurde ze weg met mijn lied, mijn kracht
met mijn werk en mijn lach
en in den nacht heb ik omgebracht
mijn droomen, mijn droomen,
want ik heb zoo lang gewacht, gewacht,
maar nooit is die éene gekomen.

Die kerel daar
met boos gebaar
wat slaat hij toch naar onder?
De boel is al lang leeg geroofd

mijn tafel, mijn kast en mijn boeken,
portretten, je mag er naar zoeken,
maar hij hamert door, hamert door, al door
en pleisterkalk valt nog naar onder.

Jij kerel, jij kerel, jij kerel daar,
je slaat er mijn kop nog te barsten
en je weet, ik wilde het huis graag uit
maar kan niet, ik kan niet, de deur die sluit.
Ik loop als een gek op en neer de trap,
maar waar ik ook loop, ik hoor altijd de klap
van jouw altijd door tikkenden hamer.

Want o, 't is zoo leeg in mijn hoofd, mijn hoofd,
de stoelen kapot en mijn boeken geroofd.
Mijn ziel loopt door 't huis heen en weet geen raad,
geen kamer, geen kamer die open staat
behalve die eene kamer
en daar zit jij met je hamer. —

DE KUMPEL

De laatste blijde schijn vervloot
en laatste licht bloedt langzaam dood
boven de donkere huizen.

Dan kom ik uit de sombre mijn
en hoor bij vagen schemerschijn
de boomen suizen.

Ik voel het leven wonder bros
als een ding, van mij zelve los
dat gaat ontvlieden.

Ik weet een leegte in mijn brein
en durf mijn eigen schamel zijn
niet meer bespieden —

DE WASSCHERIJ JONGEN

Des avonds uit de wasscherij
zie ik dof mijn oog voorbij
mensch' en wagens trekken.
Lijkt de heele wereld mij
met haar rossen en gerij
troep van dronken gekken.

's Avonds uit de wasscherij
voel ik niet meer triest of blij
in mijn sjoofle kleeren.
Stap ik mee in menschenrij
leeft nog slechts éen wensch in mij
snel naar huis te keeren.

's Avonds uit de wasscherij
eer ik mij ter ruste vlei
wil ik niet lang denken.
't Denken aan de lange rij
dagen, die nog wachten mij;
altijd in de wasscherij
zou mijn hersens krenken.

DE ORGELDRAAIER

Het orgel kreunt door de leege straat
het orgel zingt van zijn leege hart
hoe de honger staat
op het bleek gelaat
het trilt en zucht
tot het achterlaat
een klank die sterft in de vale lucht.

Het orgel kreunt door de leege straat
het orgel zingt van de armoe-wijk
van het lompen pak
en het lekke dak.

Het orgel kreunt door de leege straat
van het moede lijf
dat stram en stijf
zich voortbeweegt langs het stratenvlak.

Het orgel kreunt door de leege straat
door het dage-licht — in de zonneschijn
tot den avond laat, waar de lampen zijn
als eenzame vlekken menschen leed
in het menschen donker, waar enkel, wreed
een orgelman nog te draaien staat.

BUITENGESLOTEN

Buitengesloten – buiten
buiten de poort van het huis
buiten de warme gordijnen
buiten de zekere kluis.

Buitengesloten – buiten:
straten en havens – – straten en stad
buitengesloten – buiten
mist – regen – dampig en nat.

Buitengesloten – buiten
haardvuur – vlam – bed – lampelicht
buiten de donkere ruiten
buitengesloten – buiten
stad – straten – tramrails gericht.

Buitengesloten buiten,
buiten – je broeder – een vrouw
straten – stad – schrille geluiden
klanken die niets meer beduiden
straten – stad – regen – en kou.

De huizen staan gedromd als schapen.
 Hun open, zwarte monden gapen
 de opgeploegde voren toe.
 Hun mosbegroeide, groene daken
 gebogen tot-ter aarde raken
 als knikten hunne knieën moe.
 De lange litanie der dagen
 wordt in den donker uitgedragen
 uit elke stal, uit iedere schuur.
 't Gezicht gekorven door de plagen
 van zon, van regenzware vlagen
 draagt buur naast buur.

Het koren brandt in rook' naast rooke.
 De haver wuift zijn roode strooken
 der blauwe lucht bepereld toe.
 Dauw ligt op rilde berkeblaren
 die 't dunne landwegje bewaren
 van zomer moe.
 De loome beesten grazen buiten
 of loeien in den stal naar voer.
 Ten avond komt de poorten sluiten
 de boer:

Zijn zwart gestalt, zijn schoud'ren hoog,
 zijn romp zoo vierkant, hout gesneden,
 zijn strangebogen, lompe leden,
 in 't strák gezicht zijn duister oog.

Zijn handen, die de halmen maaiden,
zijn armen, die de zeise zwaaiden,
zijn voet in lompe klompe-tred;
zijn waardeloos gelapte broek,
zijn slordig roode halsdoek,
zijn groene pet.

Boer, kent gij d'avond?
Gij sluit uw deuren, gij sluit uw stal.
Boer, kent gij den lichten sterrenval?
Kent gij het klaterend manegeschal?
Boer, kent gij d'avond?

Ik ken den avond, ik ken mijn bed.
Mijn lichaam is zwaar. In mijn hersens zet
de zorg zich te nacht, en slaapt . . . en vergeet.
Ik ken den avond, ik ken de rust
die lijf en ziele den slaap in kust
dat het geen heugnis van iéts meer en weet.
Ik ken den avond.

Boer kent gij de zon?
Kent gij de kracht die des morgens verwon,
des morgens, eer nog uw dagtaak begon,
der nevelen troebel-onzuivere bron?
Boer, kent gij in het mórgenlicht het eigen rijke, lichte
hart?
Boer, kent gij in den nachte-nood de eigen bitterzoete
smart?
Boer, heeft de manestrালেval den weerschijn van uw
hart beroerd?

Heeft langs der wijde woorden wal de wilde wind U
meegevoerd ?

Zaagt in de voren die gij trokt ge branden 't vonkel-
klare graan ?

Werd in de gouden zomerzon één zegetocht uw stoere
gaan ?

Hebt gij het hooge hoofd geheven
doorpijld den hemel met uw blik ?
Hebt gij gezonden 't sterke streven,
dat, zwaar van macht, de wereld wrik ?
Boer, die de landen openteistert.
Boer, die het koren zaait en maait
heeft ooit uw zang, als van een lijster
wijd over 't land zijn schal gezwaaid ?

Ik heb gezorgd vanaf den morgen.
Ik heb gezorgd als gij nog slaapt.
Mijn voorhoofd is doorploegd van zorgen.
Ik waakte, eer de haan mij riep.
Kent gij 't gestamp der zware paarden ?
Kent gij hun lustelooze gaan ?
Hun stille koppen U bewaarden
van mijn geheim het stil verstaan.

Hoor den cadans der doffe klompen
die stampen op de zware klei.
Hoor in uw hoofd hun doffe stampen,
hun zware gaan door kille dampen
zijn wij, zijn wij.

Een jongen nog,
van school naar werk
en Zondags kerk
en Maandags werk :
een jongen nog.

Een jongen nog :
en achter ploeg
en aan de schoven
in stom gezwoeg :
een jongen nog.

Een kerel al :
met vrouw en kind
die werkten ook
bij vorst, bij wind :
een kerel al.

Een kerel al
die heel zijn macht
geeft dag en nacht
voor hoge pacht :
een kerel al.

Een oude vent
verweerd gezicht.
Zijn oogen zien
nog nauw het licht :
een oude vent.

Een oude vent
die spitte d' aard,
straks wordt in d' aard
zijn lijk bewaard.

't Suizen van de korenaren
zeg mij, boer: 't is maaienstij.
Spoed U, buk U, snijd hun baren
met uw stalen sikkkel, snij!
Buig uw zweet-bedropen aanzicht,
buig uw lichaam tot hen neer.
Héf U nimmer! Af moet haver.
Wet de zeise nóg een keer.
Rép U, boer, de molens wachten.

Rept U, tast de wagens op.
't Is geen tijd voor schouwen, rusten,
ploege wachten, egge en schop.
En ik zwoeg van vroeg tot donker
om te oogsten, om het voer,
om te maaien, om te mesten,
en het werk dwingt: boer, blijf boer.
En het nachtelijk stergeflonker
vindt bewusteloos mijn lijf.
En de zonne zinkt in 't Westen
als mijn lichaam koud en stijf.

Boer, weet gij dat de aarde rond,
óp vette grond, op heidegrond,
de zon een nieuwe boodschap zond

in vlammenschrift geschreven?
Boer, weet gij dat ons hart U vond?
Hooft: uit der kameraden mond
wordt luid de blijde waarheid kond:
daar daagt een béter leven!

Wij, werkers der fabrieken zijn:
Wij, werkers op de schepen:
Wij, werkers in den zonneshijn:
Wij, werkers in de sombre mijn:
thans door één drang gegrepen.

Boer, wist ge dat ons hart U zocht?
O, dat uw hand ééns grijpen mocht
onz' toegestoken handen!
O, dat g'in onze rijen vocht
en mee het groote wonder wrocht:
bevrijding aller banden.

Wij kennen 't licht, het brandt nog niet
in onze schaamle huizen.
Toch hooren wij den wind door 't riet
het lied der vrijheid ruischen.
Toch komt tot ons, als vogelroep
boodschap van 't land der heerlijkheid,
waarheen door zware zee, de sloep
van ons bewogen leven glijdt.

Toch voelen w' in den kameraad
de liefde van een nieuw geslacht

en ferm klinkt onze stap op straat,
daar na ons gaan de thuiskomst wacht.
Boer, kom tot ons, want onze handen
dragen het zout dat niet verschraalt.
In uw doorploegde donk're landen
brengen wij 't licht dat hoopvol straalt.

En op de záden van uw koren
en langs de paden van uw vlijt
zal ook de roode morgen gloren
uit ons vereenend werk geboren:
uw arbeidslust en ònze strijd.

Wie is 't, die als een vogel fluit,
als barsten reeds de bloemen uit
de knoppen, waar z' in stonden?
Broeder, ik hoor het nieuwe lied;
broeder, mijn hart gelooft het niet:
hebt gij het licht gevonden?

Broeder mijn oogen werden oud,
mijn hart werd van het reek'nen koud,
nu vangt mijn oor uw zangen.
'tKlinkt als klaroen tot voorwaarts gaan
tot paard dat viel, weer op te staan;
ook mij vult vreemd verlangen.

Broeder, 'k ben oud. Ik stond te lang
steeds tot mijn spa gebogen.
Nu duldt mijn oog niet dat ik vang

zoo fel licht uit den hoogen.
Maar naast mij wortelt jonge kracht:
der boeren jeugdig nieuw geslacht
met klare, open oogen.

○ lok hen met U in den strijd!
lets anders zij hun hart gewijd
dan slechts het daagsche zorgen!
Als gij hun schreden zoo geleidt
brengt ook den boer de nieuwe tijd
„Een schitterende morgen”.

CAPTAIN OF INDUSTRY

1

Hij was een eenzaam man en zocht naar macht
en spande heel de weerkracht
van 't vlijme denken op verovering in.
Hij spande heel zijn wezen tot den strijd.
In 't willig afscheid
aan iedre lust hield geen betoovring zin
dan die der overwinning in 't gevecht.
Hem gold het stand recht
als in maatschappij de eenige wet
en teederheid was slechts verlies van tijd,
medelij dwaasheid
waar alles op één kaart werd in gezet.
Hij was een enkeling
die voor geen enkel ding
liefde noch vrouw, zoo ver ging in
bewondering
dat twijfeling
ooit af wijst van het doel waarop hij let.

Hij weefde om zich 't netwerk van zijn zaken
en de shed daken
van zijn fabrieken glansden in het licht.
Daaronder was 't gesnor der wentelende wielen.
Wie hem aanvielen
trof volle scherpte van zijn fel gericht.
Hij was aanvoerder van millioenen menschen.
Hun levenswenschen
deerden hem minder dan het kleinste rad.
Hij lachte om hun machteloze eischen.
Hij kon áanwijzen
tot hongerleed elk die zijn taak vergat.
Als tot zijn slaaf geboren
bogen zij voor zijn toren
en lazen zijn gezicht
gedreven door de wielen
tot zij als blaren vielen
dor, op zijn eenzaam pad.

Maar met zijn macht groeide zijn eenzaamheid.
Van blijheid
kende hij nooit het teedere bewegen.
Zijn goud groeide aan tot matelooze vracht.
Zijn almacht
haast onbeperkt, strekte hem niet tot zegen.
De arbeid was hem dag noch nacht te veel.
Het aandeel
in koper, rubber, zink, vloog snel omhoog.
Des avonds lag hij als een blok ter neer,
het hartzeer
loochende hij, dat als een halster woog.
In zijn eenzaamheid,
zijn verlatenheid,
in zijn brute kracht,
vond zijn eenzaam hart
géén, die tot zijn smart
zacht zich overboog.

Zijn handen klemden in het donker saam.
Het lichaam
lag naast hem van een onverschillige vrouw.
Zijn lippen vonden, als verdwaald, een mond:
Het aardrond
scheen leeger dan een hondenoog aan trouw.
En toen de macht veroverd was en alles boog
voor lichtboog
van de glorie van zijn goud,
was stilte om hem van een alpenland
en zijn verstand
sprak traag de woorden: ik word nutloos oud.
Sneeuwen stilte
die zijn wil te
kil werd klemt haar klauw
om zijn keel heen.
Al te veel scheen
alles dood en alles koud.

Ik weet niet hoe het openbloeide
Het groeide
in een verloren oogenblik.
Hoe het begon, ik weet het niet.
Het zachte lied
was in de kamer eer de laatste tik
der schrijfmachine in de stilte viel.
Haar ziel
was aan zijn lippen eer hij 't zelf begreep
en heel zijn bloed woelde in wilde maat
eer haar gelaat
de bittere groeven uit zijn voorhoofd sleep.
Het was daar
als glas klaar
als een kristallen kindersnik
iets dat heel mooi was
en onverwachts, pas
thans naar hem greep.

D e liefde van een teringmeisje.
Het wijsje
van een te laat ontbloeiende jeugd.
Het dankbaar fonkelen der oogen
als vlogen
twee duiven cirkelend, verheugd
om open ruimte, veel te lang
in het gevang
van vunzig hok hun vlucht onthouden.
De lach, die in een snik vergleed.
Als schreed
een schim van zon door stille wouden.
De late zon in 't vochte dal,
de echo aan de rotsenwal,
de stervenskoorts der laatste vreugd
deed hun twee harten samengroeien.
Het avondlijke alpengloeien
tintte de hoge rotsen gouden.

Na haar dood viel het donker neer.
De afweer
was uit zijn spieren weggeleden.
Zijn leven scheen te voeren door
een voetspoor
diep in grijze asch getreden.
De macht werd waardeloos, en het bezit
een doelwit
slechts voor nuttelooze dwazen.
De koersen en de waarden schenen dood
als bleekrood
bloed, waren de cijfers die zijn oogen lazen.
Vaal grijs hing
schemering
spinrag voor het daden eischend heden
vocht beving
neveling
levens' kille glazen.

Hij boog zich over en hield heel den nacht
de schaal van zijn aandacht
in bleeke handen.
En zag zonder leed om zijn levensmoed
het schip van zijn voorspoed
in 't donker stranden.
Hij zag het schip zonder kapitein
in 't licht van de weerschijn
van verre vuurtoren.
Hoe het zich oplostte in het zand
tot het in stilstand
van mist was verloren.
Zijn hart klopte niet
toen in 't verre verschiet
het eerste branden
aangloeide der zon.
Geen lichtstraal kon
zijn oog meer boren.

KANTOORBEDIENDE

Van zijn kantoorkruk
ziet hij de wereld
ze is niet erg groot
en niet interessant
zijn heldere boord is een heilige heining
waar achter hij netjes en nuchtertjes
leeft!

Van zijn kantoorkruk
ziet hij de wereld
ze is niet veel groter
dan deze kamer
en de kalender
teekent de tijd.

Hij weet hoe het hoort
in de boeken en buiten.
De cijfers in rijen
de rekening klopt.

En over de keien
gaat hij voorzichtig:
Vervelend dat fietsen
niet rijden op rails!

Reik mij de hand, de van werken vereelde
reik mij de hand, dat ik dansen kan
makker die met mij den arbeid deelde
deel van uw maatschap de volle weelde
deel mij de vriendschap van man tot man.

Kijk met uw oogen die 't zonnelicht zochten
mij in de oogen vol jong geluk
makkers waarmede te zamen wij vochten
maats op de moeizaam-langdurige tochten
naar de bevrijding uit armoe-druk.

Mengt uwe stem met de mijne in 't zingen
't lied van de toekomst zoo vrij als de wind
't lied van de schoonheid der komende dingen
als ons geen ketens en heerschers meer dwingen
sterk als een man is en blij als een kind.

Stap naast mijn stap in de gang onzer rijen
machtige stoet in de duistere straat
stoet, die de wenschen van 't volk begelijen
stoet van de werkers, de strijders, de vrijen
die naar de lichtende dageraad gaat.

Dreun door mijn hart met uw volle akkoorden
leus der gemeenschap die sterk maakt en vrij
vonk in mijn hoofd met de vlam van uw woorden
lichtende leus, die de duizenden hoorden
vlam tot een laaiende fakkel in mij.

DE MEIDAG

De Meidag is het feest van ons vertrouwen
waarop de toekomst voor ons opengaat
in wijder uitzicht dan de al te nauwe
begrensde ruimte die het leven laat.
De Meidag is het feest der jonge harten
die door het lot nog niet gebroken zijn
die strijdensblij den meester durven tarten
en zingend schrijden in de zonneschijn.
De Meidag is het feest der roode vanen
en sneller jaagt ons hart het roode bloed
bij 't vliegen van die fel gekleurde banen
als roode vogels om den zwarten stoet.
De Meidag is het feest van hen die weten:
Aan ons de toekomst! – Ons het ver verschiet.
De slaafsheid in ons hart is uitgesleten
nog eens de tanden op elkaar gebeten,
straks trilt de lucht van onze oproer kreten
en, Socialisme, slechts uw wil geschiedt!

Is het zoo?

Is ons hart een braambosch
waar vlamvend het lagere in verteert?

Is het zoo?

Is als eenige asch gebleven
dit éene doel dat ons hart begeert?

Of zijn wij tegen granieten machten
niets dan een stroovuur van kleine krachten
dat in één feestdag zich zelf verteert?

Bhagad — Singh.
De Annamieten
de Digoelklanten
gevangen
gemarteld
gehangen
gedood
Egyptische fellah's
Chineesche boeren.
gevangen
gemarteld
gehangen
gedood.

Zijn wij zóo ?

Is ons hart een braambosch
waar vlammend het lagere in vergaat ?

Zijn wij zoo ?

Is het doel van ons leven
groeit tot het offer
groeit tot den daad ?

Is het de klank van onze muziek
die de makkers roept uit steeg en fabriek
tot de opstandsvlam ook uit hun hart slaat ?

De Meidag is het feest van ons vertrouwen
waarop de toekomst voor ons open gaat
waarop de roode doeken zich ontvouwen
tusschen de huizen van de grauwe straat
De Meidag is het feest der jonge harten

die strijders voor een beetre menschheid zijn
die schaterend de wereld durven tarten
die hun geen plaats gunt in den zonneschijn.
De Meidag is het feest der roode vanen,
het feest van hoop en durf en nieuwen moed :
Wij zullen ons den weg door 't leven banen
zoolang ons hart vol is van rooden gloed.
De Meidag is het feest van hen die weten :
het is ons oog, dat nieuwe verte ziet,
wijder dan ooit aan ons werd toegemeten,
de oude orde wordt omver gesmeten
als Socialisme in ons hart gebiedt.

VIET ANNAM!

Vier
vier kerels
vier Annamieten
vier vrijheidvechters
vier vrijheidoffers.

Gevangen, geketend,
in boeien gebonden,
gekerkerd, gemarteld,
door beulshand geschonden —
vier vrijheid vechters,
door speurders gevonden,
vier vrijheid offers.

Vier doodsaltaren.
Vier rijen soldaten.
Hun strakke gelaten
verbergen hun denken.
En achter hun rijen
lachen en wenken
de heeren en dames
der blanke kolonie
op vier tribunes.

Vier maal heft de beul
met zijn bevende handen
het blinkende beulszwaard.
Vier maal zwaait het neer

eer het eerste offer
zijn einde vindt.

Waarom aarzelt de beul
dien de heerschers betalen?
Waarom beeft zijn hand?

Vier rijen soldaten,
Vier rijen geweren
met blinkende looppen,
maar achter die rijen
staan vier miljoenen
kleine Annamieten:
toekomstige strijders
toekomstige lijdens
toekomstige offers
toekomstige vechters
toekomstige bevrijders.
Hun vier miljoen harten
haten de heerschers,
hun vier miljoen harten
haten den beul

daarom, beefde zijn hand.

Waarom ik over Indië schrijf
 en niets van mijn eigen land?
 Daar ginds werd het lijf van mijn maats de schijf
 voor het wapen in heerschers hand!

Daarginds slaat de rottan, en vol zit de cel
 want zij plantten de roode vaan.
 Wij vinden het prachtig en prijzen hun wel
 maar wat hebben wij gedaan?

Wat deert ons de vent die daar ginds krepeert
 in de hel van het Digoel-oord?
 Als de koningin dertig jaar jubileert
 is de wereld toch zoo als het hoort!

Wij hebben wel zorg, maar wij hebben nog brood
 en zoolang houden wij ons maar stil
 wat heb je nou aan een voorbarigen dood
 als de baas het toch een keer zoo wil?

Wij vinden het prachtig, die kerels daar
 in hun bittere opstandigheid
 maar we laten ze rustig, jaar na jaar
 in hun barre verlatenheid.

Het is wel beroerd, maar wij zijn nog gezond
 en wat heb je aan al dat misbaar?
 Met het geld van de steun kom 'k voorloopig nog rond
 en mijn aardappeltjes worden wel gaar.

Wij zijn socialist! wis en drie! op één Mei
maar je moet niet te veel van ons wenschen
als er een lolletje is zijn wij er bij
maar elk ideaal heeft zijn grenzen.

En zie je, de daad der opstandigheid
moeten andren maar voor ons bedrijven
want wij kiezen liever de landerigheid
waar je gezond bij kunt blijven.

Zoo staat het in Holland. En daarom, vrind
denk ik steeds aan die Indische makkers.
Waar 't bekvechten ophoudt en 't strijden begint
daar zijn wij, in Holland, maar stakkers.

Wij zijn hen allemaal al lang vergeten
in d' oude sleur van elken nieuwen dag.
De wrevel in ons hart is uitgesleten,
de klank verklonk der eerste opstand kreten
wij streken neer de trotsche oproevlag.

Wij zijn een volk van nette burger menschen
een minimum aan narigheid
is 't maximum van onze wenschen
en het behoud van d' oude grenzen
de beste borg voor onze veiligheid.

Wij zijn een zaak in eerste klasse waren
boter en kaas zijn prima kwaliteit.
Het trillen van de teere harte-snaren
is niet bevorderlijk voor 't centen sparen
het kost te veel van onze kostbre tijd.

Wij zijn hen allemaal reeds lang vergeten :
de bannelingen in hun levend graf.
Wij zijn in eer en waardigheid gezeten
maar ook die arm zijn prijzen God voor 't eten
dat, hoewel schamel, Zijn genade gaf.

Wij zijn hen allemaal al lang vergeten
en zij verrekken en verkwijnen daar.
De wanhoop heeft hun harten aangevreten
hun schoon verzet is in het hart gebeten
voor 't volk van Holland ligt de slaapmuts klaar.

Wij zijn een volk van nette burgermensen,
de ouderling groet braafjes met zijn pet.
Wie schrikt ons wakker uit dit nare drensens ?
Waar zijn de harten die de vrijheid wenschen ?
Waar is de vonk van 't heilige verzet ?

Wij zijn het leger van de werkelozen
dat groeit en groeit en groeit met elken nieuwen dag
wij zijn tot hongerlijden uitgekozen
en elk van ons draagt als een hopelooze
de zekerheid dat hij niet werken mag.

Wij zijn de handen die het koren maaiden
toen nog de akker klinkend goud opbracht
wij zijn de vuisten die de hamers zwaaiden
wij stonden daar waar raadren razend draaiden
toen alle welvaart groeide uit onze kracht.

Wij zijn de vuisten die slechts stempelen mogen
wij zijn het lichaam dat geen last meer draagt
wij zijn de toekomst door de tijd bedrogen
de kracht van onze lijven werd een logen
een nutloos veegsel waar geen mensch naar vraagt.

Wij zijn... Wát zijn wij?... Hulpelooze klagers
die jammerend kankren om hun kaarge steun?
Wij zijn... Wát zijn wij? – Machtelooze vragers
die beedlen komen bij hun eigen slagers
op medelijden's triest gestemde deun?

Wij zijn... Wát zijn wij?... Treurige sujetten
waar een poet zijn liedjes over schrijft?
of zijn wij zij die eindelijk zich verzetten,
de trotsche wrekers van de wreede wetten
de felle massa die tot opstand drijft?

Wij zijn . . . Dat wat wij willen zijn . . . Getrapt,
óf trotsche muiters waar 't gezag voor beeft
óf arme stumpers die door nood verslapten
óf demonstranten die de straat op stapten
tot maatschappij ons onze rechten geeft.

Wij vragen jou, en jou, en elken makker:
Hoor je de roep van 't roode vaandel niet?
De ondersteuning maakt je tot een stakker
de revolutie, kerel, maakt je wakker
de revolutie zingt voor jóú haar lied!

VAN ONDER OP!

Hoe zetten de Russische maats éénmaal
de wereld op haar kop?
Met sikkel en hamer, met vuur en staal
van onder op – van onder op!

Hoe kwamen de kerkers van Glodok zoo vol
en de lijken aan strop naast strop?
Uit de angst voor de haat en de kracht die zwol
van onder op – van onder op!

Hoe trokken in China de makkers voort
met de roode vaan in top?
Als wrekers van uitbuiting woeker en moord
van onder op – van onder op!

Hoe lang worden hier nog de loonen verlaagd
en jaag men ons terug in het slop?
zoolang tot, de eenheid der arbeiders slaagt
van onder op – van onder op!

Hoe bouwen de makkers den sowjet staat?
Hoe beur ik mijn kind naar het licht?
Hoe worden de strijdende makkers op straat
te samen gesmeed tot een moker van haat?
Hoe worden de wapens gericht?
En hoe groeit, met jeugdig en trotsch gelaat
onze jonge reus, onze arbeiders raad
en zet de bedrijven stop?

Door de daad, — en alléén door de daad,
kameraad
Door de éenheid — VAN ONDER OP!



INHOUD

	Bladz.
Introduction	5
De zwervers	6
Verlangen	7
Rust	8
De student	9
De kumpel	11
De wasscherij jongen	12
De orgeldraaier	13
Buitengesloten.	14
De boer.	15
Captain of Industry (vertraagde rijmen).	23
Kantoorbediende.	31
Zonnewendefeest	32
De Meidag.	33
Viet Annam	36
Digoel-Digoel.	38
Waar is de vonk	40
Wat zijn wij	42
Van onder op	44
	47

